

DE NOORD-BRABANDER.

Staan- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIS.

For the Stad. f 12.
Franco per post. » 14.

DICERE VERUM QUID VETAT?

HORATIUS.

ADVERTENTIE:

15 cents de regel.
behalve 35 cents zegel.

(Verschijnende driemaal in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaterdag.)

laats... heeft... den
 Ierland. Dit land, aan al de vreeslijken des hongers en der armoede blootgesteld, zonder brood, zonder geld om het te kopen, zonder werk om zich geld te verschaffen, is nu nog door de engelsche opperheerschappij, of liever dwingelandij, overgeleverd aan al de gruwelen, welke haat en partijchap nu dubbel en ongestraft zullen kunnen plegen, krachtens de rampzalige wet, welke sir Robert Peel door de beide Kamers der wetgeving heeft doen bekrachtigen. Wij bedoelen de *coercion bill*, schijnbaar uitgevaardigd om de personen en eigendommen te beschermen; maar inderdaad tot niets anders zullende leiden, dan om de catholyken aan al den hammen wraakzucht hunner onverzoenbare vijanden ten prooi te geven.

Ierland is opgeofferd aan het verlangen om de veranderde *grawwet* te *stand* te nemen. Zes weken lang werden de beraadslagingen over die wet gestuit, door de moedige en onoverwinnelijke tegenstanders, welke het zwaard des verderfs van dit eiland hebben, en voorzeker zouden hebben gewonnen, indien zij niet even lafhartig als onverwacht door de liberale partij, waaronder zij vrienden worden te tellen, waren verlaten geworden. Maar de liberale partij in Ierland even als elders, is slechts zoolang *liberaal*, tot dat het geldt de catholyken hunne Kerk te onderdrukken; doet men daartoe de gelegenheid voor, dan houdt al dadelijk hun geroep om vrijheid en algemeene verdraagzaamheid op, en zij worden wreedere onderdrukkers en mededogenloozere dwingelanden, dan zij, in wie zij onderdrukking en dwingelandij heeten te bestrijden. In ons eigen vaderland zijn daarvan dagelijks de voorbeelden voorhanden. Hier echter heeft de schaamte hun eigen gedrag en de behoefte aan het vreeslijken grond om hetzelfde te wetigen en te verdedigen, hen een spookverschijnsel, een woord zonder beteekenis doen vinden, hetwelk zij *ultramontanisme* noemen; en zoo dikwijls zij de catholyken bestrijden, zoo dikwijls zij hunne vijanden, die er eer en roem op dragen, catholyken te zijn, schimp of wraak in het aangezicht werpen, zoo dikwijls zij aan de rechten en voordeelen, hun door de grondwet verworven en gewaarborgd, willen be-
 twisten of de toepassing daarvan tegenwerken,

roepen zij dat spook te voorschijn: *ultramontanisme*, waarbij, om aan hetzelfde nog meer kracht bij te zetten, het latijn woord *Jesuitismus* gevoegd wordt. Armzalig stelsel, dat door zulke middelen moet gehandhaafd worden; het draagt het kenmerk van onregvaardigheid met zich.

Doch keeren wij nogmaals tot Ierland terug. Eene andere reden, welke het engelsch liberalisme noopte, om hier zijne stem aan de wet van tyranny en moord te geven, is de zucht om de staatkunde van overheersching van Engeland op Ierland te handhaven. Whigs en Tory's, hoezeer zij zich ook haten en bestrijden mogen, vereenigen zich, zoodra het geldt Ierland onder het ijzeren juk van Engeland gekromd te houden; om dat doel te bereiken ontzien zij niets, alle maatregelen daartoe strekkende, zijn hun goed. Met koelen bloede zullen zij duizenden van Ieren onder het zwaard van haat en partijchap, waaraan zij nu een zweem van wettigheid gegeven hebben, zien sneven, mits slechts het harde juk dat op Ierland drukt, niet verbroken worde. Geen wonder dus, dat al de pogingen der Iersche vertegenwoordigers, bewonderenswaardige pogingen, zoo door eenheid als door volharding, schipbreuk hebben moeten lijden voor het radicalisme der vereende whigs en tory's. Te vergeefs heeft de welsprekende en onverwinnbare O'Connell getracht aan de Kamer te doen begripen, dat die zoogenaamde wet van bescherming voor personen en goederen in Ierland, niet anders is dan aan partijzucht en godsdiensthaat, die maar al te lang dat ongelukkig land teisteren, nieuwe wapens in de hand geven; te vergeefs heeft hij uitgeroepen, op de sprekende daadzaken dezer laatste dagen steunende, dat de brandstichters en moordenaars zich niet aan eene zijde bevinden, maar meestal orangisten zijn; de *coercion bill* moest er door, en, zoo als de roemwaardige bevrijder van Ierland zeide, tegen de catholyken van Ierland moesten evenveel doodaanbrengende kogels afgerigt worden, als er militaire bepalingen in de *coercion bill* voorkomen.

Wat zal het gevolg zijn van dezen nieuwen toestand van zaken? Het oogt dringt met schrik door het geheim heen, dat de toekomst be-
 dekt. Zullen de catholyken, wanneer gebruik zal gemaakt worden van de vreeslijke wapens, welke men hunnen vijanden in handen heeft gegeven, een weerloos faten onderdrukken, ver-

jagen, ja slagten. Dit mag en kan niet verondersteld worden. De invloed, het gezag der aanvoorders zullen niet meer bij magte zijn de volkswoede te beteugelen. En wie weet niet wat het zeggen wil, wanneer eenmaal de woede des volks is losgebarsten? Geen dijk is in staat dien stroom te keeren. Stroomen bloeds zullen dat ongelukkig land doorklieven; duizenden van slagtoffers zullen in dien noodlottigen strijd neergeveld worden. En hoe vele onschuldigen, hoe vele vrouwen, hoe vele kinderen zullen aan de woede der partijen opgeofferd worden! IJzingwekkend denkbeeld! verschrikkelijk lot, indien de Voorzienigheid, die soms toelaat dat de vermetele mensch in zijne blindheid voortholt, niet bij tijds eenen dam tegen zulke gruwelen opwerpt; wanneer eenmaal de maat vol zal zijn, door een verschrikkelijk toonbeeld de onderdrukkers inrukt en de onderdrukten redt, en de nietige plannen van den verwaten sterveling in rook doet verdwijnen.

ZWITSERLAND.

Twee mannen die verdacht worden, van op den generaal Sonnenberg geschoten te hebben, zijn in hechtenis genomen; hunne namen zijn Peter en Johann Bulmann, van de gemeente Wetzsharzen-Macki, wonende te Geltnau. Beide behooren tot de vrijcorpsen. Zij ontkemen, zegt de *Lucerner Staats-Courant*, van op den generaal gemikt te hebben, doch ontkennen niet te hebben geschoten; zelfs erkennen zij dat hunne geweren niet scherp geladen waren.

De Vorort heeft aan de Staten het programma toegezonden der vraagpunten, welke bij den landdag van 1846 zullen behandeld worden. Zij zijn 47 in getal. Er wordt tevens gezegd dat de Landdag zich zal bezig houden met de herziening der bondsacte, ofschoon de tegenwoordige toestand des lands geene hoop geeft op den spoedigen voortgang

De Staten, die de constitutien der cantons Glaris, Solothurn, Walliserland en Waadt nog niet erkend hebben, zullen uingenoodigd worden te doen.

Het 25 § maakt melding van het verbod der vrijcorpsen. Er wordt gezegd dat de cantons Glaris, Graauwbunder, Argau, Thurgau, Neuchâtel, Bazelland en Appenzel Rhodes nog geen wetten daaromtrent uitgevaardigd hebben. De Staten zullen ook uingenoodigd aan hunne afgevaardigden de noodige instructien te geven, betrekkelijk tot de zaak der jesuiten.

DUITSCHLAND.

MUNCHEN. De barones van Tweebruggen, geboren gravin van Rechberg, heeft op het voorbeeld van twee zusters het catholiceismus omhelsd. Zij heeft in de e stad hare afzwering gedaan.

HANOVER 1 mei. De Eerste Kamer heeft vroeger, groote meerderheid de afschaffing der hazardspelen bevolen. Men twijfelt niet of de Tweede Kamer zal zich met dit besluit vereenigen.

CARLSRUHE 6 mei. De zitting der Staten is niet door den grootvorst geopend, zoo als men verwacht had, maar door den minister Neumann. In hare tweede zitting heeft de Kamer hare krachten beproefd ter gelegenheid der vernietiging van sommige verkiezingen. De vrienden van het ministerie zij 15 à 18 in getal. De oppositie, anders gezegd de radicale partij, telt omtrent evenveel stemmen. De overige afgevaardigden zullen nu vóór dan tegen het ministerie stemmen. De heer Peter heeft een voorstel gedaan ten voordeele der vrijheid van drukpers.

BERLIN, 3 mei. De algemeene synode der evangelische Kerk is te Berlijn bijeengeroepen; de kerkelijke overheden van Berlijn, die dezelve moeten bijwonen, hebben reeds hante instructien ontvangen. De leden der synode zijn 76 in getal; zij zullen vergaderen onder het voorzitterschap van Dr. Eichhorn, minister der eerediensten. De helft der leden bestaat uit geestelijken de andere helft uit leeken. De acht provinciale synoden vaardigen elk drie geestelijken en drie leeken af; deze laatste zullen gekozen worden onder menschen, die met een regt oordeel begaafd zijn en uiterst godsdienstige gezinningen koesteren. Bij de reeds aangewezen leden moeten nog gevoegd worden de twee kerkelijke vicar-superintendenten der Rijnprovincie en van Westfalen, alsmede de kerkelijke superintendent van de kreits van Lübben, als vertegenwoordigende de geestelijkheid van Lausnitz; daarbij nog, de bisschop Eylert, de provost der veldpredikers, Ballert, de voorzitters der provinciale consistorien, en voor de provincien, waar deze laatste nog niet benoemd zijn, de opperpresidenten der provincien en eindelijk de oudste hoogleeraar van het kerkelijk regt der zes universiteiten des rijks, zes hoogleeraren in de regten en de vier hofpredikers, die tevens raadsheeren-rapporteurs bij het ministerie der eerediensten zijn. De Rijn-provincie en Westfalen hebben te zamen slechts eene kerkelijken super-intendent. De minister der eerediensten heeft het regt zich eenen substituut te kiezen; men denkt dat zijne kans op den bisschop Neander zal vallen. De werkzaamheden der synode zullen den 3. junij een aanvang nemen.

De lutherische predikant Stephan, die om zijne onkrankbare gehechtheid aan de Augsburgsche confessie zoo veel geladen heeft van de zijde van het prussisch gouvernement, en eindelijk aan het hoofd van een aantal landverhuizers, die zijne geloofsbekijdenis volgden, naar Amerika vertrokken was, heeft het protestantisme afgezworen en is in den schoot der catholijke Kerk teruggekeerd. Men hoopt dat zijn voorbeeld navolging zal vinden onder de kuddé waarvan hij zoo lang de herder geweest is.

D. Theiner heeft voorgoed het roegeanisme vaarwel gezegd. De afval van dit voornaam lid der seete is het grootst bewijs van haren aanstaanden ondergang.

RUSLAND.

St. PETERSBURG, 30 April. De keizer heeft door eene onlangs uitgevaardigde ukase onderscheidene wijzigingen in het russisch strafwetboek gebest; onder anderen is de knout vervangen door de geeselschroeden; dit is echter geene verzachting van straf, zoo als men ligt zou denken. 10 knoutslagen zullen vervangen worden door 80 geeselslagen, 20 door 60 en zoo vervolgens. Wanneer het slagen geldt, kent het russisch gouvernement zeer goed de regelen der vermenigvuldiging.

ENGLAND.

LONDEN 9 mei. In de zitting van het Lagerhuis van gisteren heeft de heer Green, voorzitter van het comité-generaal dier Kamer het rapport ingediend over de graanwet. De vraag of dit rapport

onmiddellijk aangenomen zou worden, werd in den gewonen vorm voorgesteld, waarop sir Ch. Barrell, van de beschermende partij, bij wijze van amendement eene verdaging van zes maanden heeft gevraagd. Na eene langdurige beraadslaging, waarin onderscheidene redenaars nog de hoofdzak behandel hebben, heeft sir Ch. Barrell vernieuwd zijn amendement te moeten intrekken. Hetzelfde is geschied met een voorstel tot verdaging der beraadslaging, door den heer Law voorgesteld, en het rapport is zonder hoofdlijke stemming aangenomen. De Kamer heeft het drukken der bill bevolen en de derde lezing op aanstaanden maandag bepaald.

SPANJE.

MADRID, 4 mei. De circulaire aan de politieke gouverneurs der provincien is opgesteld en zal spoedig uitgevaardigd worden. De verkiezingen zullen dus waarschijnlijk tegen de maand september plaats hebben en de opening der Cortes wordt in oktober te gemoet gezien.

— De hoofdstad en de provincien zijn rustig.

FRANKRIJK.

PARIJS, 10 mei. Een particuliere brief uit Londen van den 7 meldt dat koningin Victoria er veertien dagen lang op aan gedrongen heeft, om aan hare reis naar Frankrijk gevolg te geven, en dat zij met zichtbaar leedwezen toegegeven heeft aan de daartegen strijdende beslissing harer ministers. H. M. zou ook een uitstapje naar 's Gravenhage gedaan hebben, doch heeft besloten daar ook van af te zien. Na hare bevalling zal zij eene reis door Schotland doen.

BELGIË.

BRUSSEL, 5 mei. Mevrouw de Genst, geboren Janssen, heeft maandag H. het protestantisme afgezworen in handen van den pastoor der St. Nicolaaskerk te Brussel. Na het ontvangen van den H. Doop, is zij tot de H. Tafel toegelaten. Daarna werd het huwelijk der echtgenooten de Genst kerkelijk ingezegend en werd hun kind gedoopt.

— 11 mei. De beruchte Viduq, voormalig chef der geheime politie te Parijs, is te St. Nicolaas, bij Brussel overleden.

NEDERLAND.

'S HERTOGENBOSCH, 13 mei.

— Daar wij slechts een onvolledig verslag hebben gegeven der laatste werkzaamheden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, laten wij dezelve hier in haar geheel volgen, zoo als zij in de zittingen van 8 en 9 mei hebben plaats gehad. Die Kamer heeft alstoen aangenomen de wetsontwerpen:

- 1o Tot opheffing van het fonds tot aanmoediging der nationale nijverheid.
  - 2o Tot voortzetting van den weg van 's Hertogenbosch naar Culemborg.
  - 3o Tot tegemoetkoming in de schade, veroorzaakt door militaire inundatiën in Noord-Brabant, Zeeland en Limburg.
  - 4o Tot voorwaardelijke verhooging van den in- en uitvoer van sommige artikelen.
  - 5o Tot regeling der kosten van de Lands-drukkerij.
  - 6o Tot het verleenen van voordeelen aan schepen, varende onder russische vlag.
  - 7o Tot vervroeging van den aanvang der groote visscherij.
  - 8o Tot de uitoefening der werken van de De-munsvaart.
  - 9o Tot aanleg van den Steenweg van Maastricht naar de Geldersche grenzen.
- Eindelijk heeft de Eerste Kamer *verworpen* den eersten titel van het eerste boek van het wetboek van strafregt, die door de Tweede Kamer aangenomen was.

— In een particulier schrijven uit 's Gravenhage wordt ons het volgende gemeld:

» Bij koninklijk besluit van den 5 dezer no. 85, heeft Z. M. ingetrokken het gedeelte der kon. besluiten van 4 februarij 1832, no. 98 en 8 februarij 1837 no. 3, waarbij de bestaande bepalingen, omtrent de uittending van christen geestelijken voor de dienst in Ned. Indië werd a. toegepast, op de R. C. geestelijken, A. Grube, H. J. Carstadius;

en J. A. van Dijk. (Gij ziet daaruit dat de Courant eene verkeerde extensie gegeven heeft.)

— In de zitting van den Hoogen Raad van gisteren is de zaak behandeld van den heer C. A. Thie uitgever der *Arnhemse Courant*, tegen het beke arrest van het hof van Gelderland.

Na een een aanwkeurig als onpartijdig rap van den raadsvaer de Greve, bekwaam de heer Dirk Douker Curtius het woord en heeft in indrukwekkende, vrijheid ademende redevoeren waarin bezadigdheid zich aan kracht van redene paarde, het geldersche arrest bestreden en de gumenten daarin vervat, ontzenuwd.

De conclusie van den advocaat-generaal de is bepaald op 27 mei.

— Het volgend antwoord van een achtergekind is te karakteristiek en te rijk aan zedelijke beschouwingen om het onvermeld te laten. Mevrouw..... heeft twee dochters, beide jong. Het zij uit onregtvaardige voorkear in genheid of uit andere beweegredenen, de o wordt tederlijk bemind, de jongste, daarent met gestrengheid en bitsheid behandeld. Ook was Mevrouw..... krank en bedlegerig; zij niemand het bed naderen. »Zijt gij het, dochter? vroeg zij. — Neen, manna, ik ben antwoordde de gelatene verstooteling.

OMSCHOT 9 mei. Gisteren en eergisteren alhier ten overstaan van een der leden van plaatselijk bestuur eene verloting plaats van en handwerken, ten voordeele van de armen der gemeente, welke de aantienlijke som van 778 heeft opgebracht, zijnde er 633 voorwerpen gekomen.

De Dames-Directrices dezer loterij verdi hierbij den meesten lof voor alle bezorgdheid haer Ed. bij deze gelegendheid, op den dag held geled, daar zij geene moeite gespaard, of iets onproed hebben gelaten, ten einde deze welda onderneming een gunstig resultaat mogt oplev. Ook moet men steeds hulde toebrengen aan den heer Hoppenbrouwers, voor de door Z. W. Ed. in werking tot het in stand brengen. Dezer loterij de werkzaamheden en moeiten, v mede Z. W. Ed. zich wel heeft willen bel. Wenschelijk ware het dat men jaarlijks eene gelijke verloting in 's Hertogenbosch zag plaats ben, om de noodlijdenden in hunne behoefte ondersteunen.

STATEN-GENERAAL.

Vereenigde Zitting der beide Kamers op Maand den 11 Mei 1840.

De vergadering wordt ten half één aangev. De heer H. A. Trip, Voorzitter der Eerste Ka bekleedt den voorzittersstoel.

Hij laat door den Griffier voorlezing doen een Koninklijk besluit van 10 mei jk., waar Minister van Binnenlandsche Zaken, ad ant wordt gecommitteerd, om heden zich te be naar de Vergadering der Staten-Generaal, en a in Zijner Majesteit naam de tegenwoordige v der Staten-Generaal te sluiten.

De Voorzitter benoemt daarop eene Comm van acht leden om den Minister te on gen en Z. Exc. uitgeleide te doen. De missie bestaat uit de heeren jonk. Martini van Limburg-Stirum-Noordwijk, mr. Schun Menso, jonk. mr. ridder van Rapphe, mr. Janus van Hemert, Hoffmann en mr. van Riemstik.

Z. Exc. de Minister van Binnenlandsche ad interim, die zich om de gewone plecht van 's Konings paleis naar de vergaderzaal v Tweede Kamer bevolen heeft, wordt, aldus gekomen, door de Commissie binnengeleid en zich voor 's Kroon. Z. Exc. houdt de vol sluitings.

Edel Mogende Heeren.

» Bij den aanvang uwer thans eindigende heds de vergadering, streeft wenschende in met U Exc. Mog. alles te bevorderen wat tot toering en verbetering onder instelling en geving en dient kan, belangrijke voorstel vrienden, die iowendig bestuur aan U Ed gedaan en, hier verschillende voordragten tende het eerste boek van het wetboek v regt, aan uwe regering en onderwerpsdigheden buiten het bereik der regering uwe hebben de afdoering der eerstgemelde

